

פרק העבירות עדכון אחרון: יולי 2018	הנחיות התביעה הצבאית הראשית
---	--

הנחיה מס' 2.12

אמצעים לראיית לילה (אמר"ל) – אי שמירתם והוצאתם

מטרת ההנחיה

1. אמצעי ראיית לילה (להלן: אמר"ל), מעבר להיותם פריטים צבאיים רבי ערך כספי, הנם בעלי חשיבות מבצעית רבה, והוצאתם מרשות צה"ל פוגעת בכוננות הצבאית. התגברות התופעה של היעלמות אמר"ל מן היחידה – בין כפועל יוצא של התרשלות, ובין כפועל יוצא של הוצאתו המכוונת) – פוגעת גם ביחסי החוץ של ישראל, שכן חלק מאותם מכשירים נרכשים ממדינות אחרות.
2. לצה"ל אינטרס עליון במניעת הגעתו של ציוד לחימה לידיהם של גורמים בלתי מוסמכים, ובפרט גורמים עוינים העלולים לעשות בו שימוש נגד מטרות ישראליות. הדבר נכון ביתר שאת, לגבי אמצעי ראיית לילה, לאור **חשיבותם המבצעית** והפוטנציאל הגלום בהם, כמו גם הסכנה הטמונה בנפילתם לידיים עוינות. לפיכך, ככלל, תינקט מדיניות מחמירה כנגד מי שהתרשל בשמירה על אמר"ל, כנגד מי שלא קיים את ההוראות שבפקודות השונות העוסקות בכללים ובנהלים לאבטחת ציוד לחימה רגיש מגניבה או אובדן, וכנגד מי שהוציא אמר"ל מרשות הצבא.
3. סוג האמר"ל, טיבו, רגישותו, מידת התחכום הטכנולוגי הטמונה בו, השאלה אם ניתן להשתמש בו באופן עצמאי, או שמא רק באמצעות הרכבתו על נשק, וכיו"ב – הן שאלות משמעותיות, לצורך בחינת שאלת **המעצר**; סוגיית **העמדה לדין**, טיב **העבירה** שיש לייחס לחשוד ו**גזירת העונש**.

אי-שמירת אמר"ל

מדיניות העמדה לדין

4. ככלל, מקרים של אובדן אמר"ל, יגררו אחריהם העמדה לדין משמעתית. עם זאת, אין לשלול, כי במקרים חמורים מאוד, בהם נגרם האובדן כתוצאה מפזיזות, יהיה מקום להעמדה לדין פלילי. במסגרת זו, ייבחנו, **בין היתר**, השיקולים הבאים –

א. שיקולים הקשורים באמר"ל –

1. סוג האמר"ל, טיבו, רגישותו ומידת התחכום הטכנולוגי הטמונה בו;
2. השאלה האם ניתן להשתמש באמר"ל באופן עצמאי, או שמא רק באמצעות הרכבתו על נשק;
3. כמות האמר"ל;
4. תפקיד האמר"ל בעת שאבד, והפוטנציאל לפגיעה בביטחון שהייתה כרוכה באובדן (כך למשל, דינו של אובדן אמר"ל שהיה מצוי בשימוש סדיר, שונה מדינו של אובדן אמר"ל המצוי באחסון);
5. שאלת איתורו של האמר"ל והשבתו לרשות הצבא, אם לאו;

פרק העבירות	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: יולי 2018	הצבאית הראשית

ב. שיקולים הקשורים במעשה –

1. מקום אובדן האמר"ל (מקום ציבורי לעומת בסיס צבאי, האם האמר"ל הושאר ברכב או במקום אחר שניתן לפרוץ אליו, האם האמר"ל הושאר כשהוא גלוי, האם ישנן נסיבות נוספות אשר חושפות את האמר"ל לסכנת גניבה);
2. מודעות החייל לכך שבמקום בו אירע האובדן מצויים אנשים רבים או כאלו שאינם מורשים להימצא בו, או שקיים חשש לגניבת האמר"ל מטעם אחר, כגון הימצאות בשטח עויין;
3. אירוע יחיד או ריבוי אירועים של אי-שמירת אמר"ל;
4. האמצעים שנקטו לשם שמירת האמר"ל;
5. משך הזמן שבו האמר"ל לא היה תחת השגחה;
6. משך הזמן שחלף עד לגילוי האובדן;
7. משך הזמן שחלף ממועד הגילוי ועד מועד הדיווח אודות האובדן;
8. שאלת קיומה של רשלנות שגרמה להשהיית החיפושים אחר האמר"ל;
9. טיב היסוד הנפשי של החשוד.

ג. שיקולים הקשורים בחשוד –

1. תפקידו של החייל, דרגתו ומעמדו (ראו והשוו אל ע/132/08 סגן טדגי נ' התצ"ר);
2. עברו של החייל;
3. האם לאובדן האמר"ל נוספה רשלנות, שגרמה להשהיית החיפושים אחריו;
4. נסיבות חומרה ייחודיות.
5. מקום בו הוגש כתב אישום, תיחוס לנאשם עבירה של אי שמירתו של רכוש צבאי לפי סעיף 80 רישא לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן: "החש"ץ"). היה האמר"ל שאבד, כזה אשר לא ניתן להשתמש בו באופן עצמאי, אלא רק באמצעות הרכבתו על נשק – תיחוס לנאשם עבירה של אי שמירתו של רכוש צבאי שהוא נשק, לפי סעיף 80 סיפא לחש"ץ.
6. מאחר שעל פי מדיניות ההעמדה לדיון, יוגש כתב אישום בעבירה זו, רק במקום שבו נגרם אובדן הנשק כתוצאה מפזיזות, הרי שבמקרה שבו מאבד הנשק הינו בעל דרגת סמל או דרגה גבוהה מזו, יש לצרף לכתב האישום גם פרט אישום של התנהגות שאינה הולמת, לפי סעיף 130 לחש"ץ.

טיעון לעונש

7. ככלל, אם המדובר במקרה חמור עד כדי הגשת כתב אישום בעניינו, התביעה תעתור לעונש שיכלול רכיבים של מאסר בפועל, מאסר מותנה ופיצויים. היה מאבד הנשק קצין או נגד – יש מקום לשקול לעתור לפגיעה בדרגתו (ראו והשוו אל ע/11/92 התצ"ר נ' סמ"ר ג'רפי; ע/132/08 הנ"ל).

פרק העבירות	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: יולי 2018	הצבאית הראשית

8. השיקולים המרכזיים אותם יש להביא לידיעת בית הדין במסגרת הטיעון לעונש, הם אלו שנמנו בסעיף 4 לעיל, בכל הנוגע לשאלת ההעמדה לדין.

הוצאת אמר"ל מרשות הצבא

שאלת המעצר בעבירות של הוצאת אמר"ל

9. השאלה אם, ראוי להורות על מעצרו של מי שחשוד בעבירה של הוצאת אמר"ל, לא רק בעטיים של צרכי חקירה, תהא פועל יוצא של השיקולים הבאים, שאינם מהווים רשימה סגורה:

א. שיקולים הקשורים במעשה –

1. המניע להוצאת האמר"ל – כגון: מכירה בעד בצע כסף (ע/173/08 התצ"ר נ' סמ"ר דרורי), העברה לגורמים פליליים או עוינים (ע/13/11 התצ"ר נ' רב"ט אלולדי) וגם "הגנה עצמית" מפני אלו. גם כאשר המניעים מעורפלים או שאינם ידועים, ניתן לטעון, בדומה למקרים של הוצאת נשק, כי הוצאת האמר"ל שלא כדין נועדה למטרה בלתי-חוקית, שהיא פלילית או עבריינית;

2. התכנון הכרוך בביצוע העבירה (כפי שזה נלמד, למשל, ממכירת האמר"ל – ראו ע/173/08 הנ"ל; ע/13/11 הנ"ל) וקיומה של תכנית מוגדרת באשר למטרת הוצאת האמר"ל (ראו והשוו: ע"פ 7124/06 ויקטור דרורי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 9 במאי 2007));

3. האם דובר באירוע חד פעמי לעומת סדרת מעשים (ע/173/08 הנ"ל);

4. מעורבות חיילים נוספים;

5. המצאיאות הביטחונית בעיתוי בו בוצעה העבירה (ראו והשוו אל ע/122/02 סמל בן שושן נ' התצ"ר; ע/170/03 התצ"ר נ' סמל נסר אל דין);

ב. שיקולים הקשורים באמר"ל –

1. סוג האמר"ל, טיבו, רגישותו ומידת התחכום הטכנולוגי הטמונה בו;

2. השאלה האם ניתן להשתמש באמר"ל באופן עצמאי, או שמא רק באמצעות הרכבתו על נשק;

3. כמות האמר"ל שהוצא;

4. תפקיד האמר"ל בעת נטילתו, והפגיעה בביטחון שהייתה כרוכה בהוצאתו מרשות הצבא (כך למשל, נטילת אמר"ל מעמדת תצפית הממוקמת בגבול או נטילת אמר"ל מגייפ במהלך ביצוע סיור, להבדיל מאמר"ל המצוי באחסון ולא מצוי בשימוש סדיר, פוגעות במוכנות היחידה באופן מיידי);

5. שאלת איתורו של האמר"ל והשבתו לרשות הצבא, אם לאו (ע/140/06 סמל הייב נ' התצ"ר);

ג. שיקולים הקשורים בנאשם –

1. היות הנאשם בעל דרגה או מעמד, ושאלת ניצולו את האמון שניתן בו במסגרת תפקידו לשם הוצאת האמר"ל (ע/140/06 הנ"ל; ע/173/08 הנ"ל; ע/13/11 הנ"ל);

פרק העבירות	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: יולי 2018	הצבאית הראשית

2. פעולות שהנאשם נקט להסתרת האמר"ל;
3. נסיבות אישיות של הנאשם ונתוניו האישיים.
10. ככלל, כאשר עולה מחומר הראיות חשש לכך שהוצאת האמר"ל נעשתה למטרה פלילית או עבריינית, או ממניע עלום אשר חזקה עליו שהוא מניע פלילי או עברייני (ראו סעיף 9(א)(1) לעיל) – יש לבקש את מעצרו של הנאשם עד תום ההליכים (דר/מח/335/13 התוב"צ נ' רב"ט אלחויטי; ראו והשוו אל ע"מ 28/99 התצ"ר נ' טור' אלמליח).
11. הדברים אמורים בכך שבמטרה כזו יש כדי לעורר, מעצם טיבה וטבעה, סיכון בטיחותי לאדם, לביטחון הציבור או לביטחון המדינה – סיכון שבנסיבות המתאימות, מתעורר גם ביחס לעבירות רכוש שאינן בעלות היבט צבאי או ביטחוני כלשהו (ראו והשוו אל בש"פ 5431/98 רוסלן פרנקל נ' מדינת ישראל, פ"ד נב (4) 238; בש"פ 45/10 פאדי מסראוה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 8 בינואר 2010); בש"פ 1911/11 רועי רוה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 22 במרץ 2011); בש"פ 5947/11 עומרי ואזנה נ' מדינת ישראל (23 באוגוסט 2011); בש"פ 6177/11 האדי סלאמה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 30 באוגוסט 2011); בש"פ 6393/13 אילן שפק נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 20 באוקטובר 2013)).
12. לצד המסוכנות, העשויה לאפיין את מעשה העבירה, ולהקים עילה עצמאית למעצר בשל טעמים של סיכון בטחון הציבור ושלטון, הרי שבמקרים מסוימים, עשויה העילה ההרתעתית להצדיק אף היא את העתירה למעצר. שכן, ברי שנטילה של אמר"ל יכולה לפגוע פגיעה ממשית במשמעת הצבא, בחוסנו של הצבא או במוכנותו, הכול בהתאם לנסיבות האירוע והעבירה.
- מדיניות הגשת כתבי אישום במקרים של הוצאת אמר"ל
13. ככלל, בכל מקרה של נטילת אמר"ל או הוצאתו מרשות הצבא – יש להגיש כתב אישום.
14. יש מקום, ככלל, להגיש כתב אישום בגין עבירה של הוצאת נשק מרשות הצבא, לפי סעיף 78 לחש"ץ, במקרים הבאים:
- א. מקום שבו הוצא האמר"ל מתוך כוונה להשתמש בו על גבי נשק או לצורך הכוונת נשק ממש;
- ב. מקום בו הוצא האמר"ל הוצא מרשות הצבא מתוך מניע פלילי – אלא אם ערכו לא עולה על סכום של 2,500 ₪.
15. ביתר המקרים יוגש כתב אישום נגד העבריין בעבירה של הוצאת רכוש מרשות הצבא, לפי סעיף 77(א)(2) לחש"ץ, בהתאם להערכת שווי.
16. במקרים חריגים בלבד, בהם יש ראיות של ממש, המלמדות כי בעת הוצאת האמר"ל, לא הייתה כוונה לשלילת קבע, ניתן לשקול העמדתו של החשוד לדין משמעת. ההחלטה בעניין זה תיעשה, לאחר היוועצות בתובע הצבאי הראשי.

פרק העבירות	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: יולי 2018	הצבאית הראשית

טיעונים לעונש במקרים של הוצאת אמר"ל

17. בפסיקתו בעניין זה, עמד בית הדין הצבאי לערעורים על כך, שמעשים של הוצאת אמר"ל, הינם חמורים וראויים לענישה מחמירה, הנמדדת ב**חודשים ארוכים** (ראו: ע/173/08 הנ"ל; ע/13/11 הנ"ל), גם אם חלף זמן מאז ביצוע העבירה. בתי הדין הצבאיים עמדו על כך שאמר"ל הוא אמצעי רגיש ויקר ערך. גם אם הנאשם לא ידע עד תום, מהן כל המשמעויות מרחיקות הלכת הנלוות להוצאתו משליטת הצבא, לא יישמע בטענה שלפיה לא הבין מדובר במכשיר רגיש, הנשמר בקפדנות, שלו חשיבות צבאית וביטחונית ובעל ערך כספי ניכר (ע/173/08 הנ"ל; ע/13/11 הנ"ל).
18. השיקולים **המרכזיים** אותם יש להביא לידיעת בית הדין במסגרת הטיעון לעונש, הם אלו שנמנו בסעיף 9 לעיל, בכל הנוגע לשאלת המעצר (לעניין זה ראו גם הפסיקה הצבאית המאוזכרת בהנחיית תצ"ר 2.10 "עבירות בנשק").
19. כמו כן ידגיש התובע בטיעונו, את הפגיעה בכשירותה המבצעית של היחידה הצבאית ממנה ניטל האמר"ל. זאת, לצד הסכנה המוחשית לחיי אדם שעלולה להיגרם כתוצאה מנפילת האמר"ל לידי ידיים עוינות או פליליות, מעצם הימצאותו בידי גורמים אלה (ראו והשוו אל ע/122/02 הנ"ל). בהקשר זה יודגש, כי ציוד לחימה שאינו נשק, כגון אמר"ל – כמוהו ככלי נשק, וגם הוא מקים פוטנציאל סיכון שעלול להגיע לכדי מימוש (ראו והשוו אל ע/294/85 טור' דיין נ' התצ"ר; ע/122/02 הנ"ל).
20. מעבר לשיקולים אלו יש לטעון, כי גריעתו של אמר"ל ממלאי הציוד של צה"ל, טומנת בחובה "משמעויות נרחבות, כלכליות, ביטחוניות ואף מדיניות". רכיב מרכזי בין משמעויות אלה הוא פגיעה אפשרית ביחסי החוץ של מדינת ישראל, אשר רוכשת את האמר"ל בכספי סיוע מארה"ב, ובשמה של זו צה"ל מנהל מעקב צמוד אחר כל פריט ופריט אמר"ל שברשותו (ראו לעניין זה את הק"א אט"ל 5.20 "ניהול ורישום מכשירי ראיית לילה (מא"כ) – דור ג"; ראו גם חא/מח/254/08 התוב"צ נ' רב"ט ליפקין; ראו והשוו אל ע"מ 53/08 התצ"ר נ' טור' אסרייב).